

Nr 5

Utlåtande med anledning av väckta motioner om ökad medelsanvisning för budgetåret 1954/55 till fiskerilånefonden.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 80 av herr *Hällgren m. fl.* och II: 105 av herr *Johansson* i Öckerö *m. fl.* har yrkats, att riksdagen måtte på tilläggsstat för budgetåret 1954/55 till fiskerilånefonden anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har yttranden inhämtats från statskontoret, fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök och Sveriges fiskares riksförbund.

Statskontoret har i sitt den 8 februari 1955 dagtecknade yttrande erinrat om att de i förevarande motioner omförmälda synpunkterna överensstämmer i det väsentliga med vad fiskeristyrelsen anfört i en den 10 januari 1955 till Kungl. Maj:t avlämnad framställning om höjning av det årliga utbetalningsmaximum å 2 000 000 kronor, som gäller för fiskerilånefonden, ävensom om ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor å tilläggsstat för budgetåret 1954/55. Över framställningen har statskontoret den 25 januari 1955 avgivit utlåtande och därvid bringat i erinran föredragande statsrådets uttalande vid anmälan till innevarande års riksdag av medelsbehovet för fiskerilånefonden (kapitalbudgeten, jordbruksdepartementet, s. 32). I betraktande av detta uttalande och då den sedermera föreslagna investeringsavgiften kunde antagas begränsa antalet låneansökningar avstyrkte statskontoret fiskeristyrelsens förslag. Utöver vad sålunda anförts framhålles allenast, att ett anvisande av medel å tilläggsstat blir utan betydelse, om icke samtidigt jämkning sker av det sedan år 1949 gällande årliga utlåningsmaximum å 2 000 000 kronor.

I sitt den 7 februari 1955 dagtecknade yttrande har *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* anfört i huvudsak följande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 januari 1955 hemställde fiskeristyrelsen på anförda skäl, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* å tilläggsstat för innevarande budgetår till Fiskerilånefonden anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor, *dels* medgiva att ett belopp av 3 000 000 kronor skulle av Kungl. Maj:t få disponeras för utlämnande av lån från ifrågasvarande fond. Vid bifall till motionsyrkandena torde med hänsyn till att den årliga sammanlagda utlåningsvolymen ur fiskerilånefonden f. n. är begränsad till 2 000 000 kronor medgivande jämväl böra lämnas att tills vidare från och med budgetåret 1954/55 ett belopp av 3 000 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden.

Till belysande av det utomordentligt allvarliga läge, som uppkommit till följd av att den totala årliga utlåningsvolymen ur fiskerilånefonden även

för budgetåret 1954/55 hållits vid den av 1949 års riksdag beslutade nivån av 2 000 000 kronor och att kapitaltillskottet till fonden för samma budgetår avpassats till att möta sagda årliga lånevolym samtidigt som enligt beslut av 1953 års riksdag (JoU 1953: 10; rskr. 144) låneunderstöden ur fonden höjts från tidigare 60 000 kronor till 120 000 kronor, åberopar fiskeristyrelsen en låneansökning med tillhörande bilaga som i december 1954 till styrelsen ingavs av den största låneförmedlaren, Göteborgs och Bohus läns landsting. Av ansökningen framgår, att lån ur fiskerilånefonden hos landstinget söktes till ett sammanlagt belopp av 4 073 958 kronor. Landstinget har emellertid endast kunnat tillstyrka lån å sammanlagt 2 455 300 kronor eller till något mer än hälften av de av de lånesökande önskade beloppen. Eftersom det för innevarande budgetår för den totala utlåningen tillgängliga beloppet enligt vad förut berörts uppgår till 2 000 000 kronor, så måste fiskeristyrelsen reducera det redan av landstinget från 4 073 958 kronor till 2 455 300 kronor nedprutade beloppet till 1 283 800 kronor, eller till omkring hälften av det av landstinget begärda lånebeloppet för 1954/55 års utlåning ur fiskerilånefonden.

Det anförda exemplet från den största låneförmedlarens verksamhetsområde torde bära kompletteras med en översikt över utfallet i sin helhet av 1954/55 års utlåning ur fiskerilånefonden, vilken framgår av denna sammanställning:

Låneförmedlare	Sammanlagt sökt belopp	Beviljat belopp	Reduktion i %
Stockholms läns och stads hushållningssällskap	110 000	57 500	47,7
Uppsala läns hushålln.-skp	2 000	1 000	50,0
Södermanlands läns d:o	13 700	7 200	47,4
Östergötlands läns d:o	16 000	8 400	47,5
Jönköpings läns d:o	5 000	2 600	48,0
Kalmar läns norra d:o	273 500	143 000	47,7
Kalmar läns södra d:o	156 000	81 600	47,7
Gotlands läns d:o	38 700	20 200	47,8
Blekinge läns d:o	219 500	114 800	47,7
Kristianstads läns d:o	134 000	70 100	47,7
Malmöhus läns d:o	47 000	24 600	47,7
Hallands läns d:o	93 000	48 600	47,7
Göteborgs och Bohus läns landst.	2 455 300	1 283 800	47,7
Värmlands läns hushålln.-skp	7 500	3 900	48,0
Västmanlands läns d:o	10 000	5 200	48,0
Gävleborgs läns d:o	58 700	30 700	47,7
Västernorrlands läns d:o	40 100	21 000	47,6
Västerbottens läns d:o	34 680	18 100	47,8
Norrbottnens läns d:o	110 300	57 700	47,7
Summa kronor	3 824 980	2 000 000	Medeltal 47,7

Fiskeristyrelsen framhåller vidare, att höjningen av fiskerilånens belopp från högst 60 000 kronor till högst 120 000 kronor medfört att vissa fiskare räknat med att i mindre utsträckning än tidigare behöva anlita krediter av affärs- eller sparbanker för finansiering av kostnaderna för inköp eller förbättring av fiskebåtar och utrustning i övrigt. Sedan det till följd av den otillräckliga medelstillgången för fiskerilån visat sig att denna beräkning ej hållit streck måste dessa fiskare söka större krediter hos bankerna, som då till följd av åtstramningen på kreditmarknaden icke kunnat tillgodose härigenom uppkomna, högst legitima kreditanspråk. Det besvärliga läge vari en

del fiskare sålunda råkat accentueras ytterligare av att här ifrågavarande investeringar torde komma att beläggas med investeringsavgift.

Slutligen erinras om att den låneverksamhet, som under snart 60 år bedrivits med anlitande av fiskerilånefonden, haft den för vårt lands fiskerinäring utomordentligt stora betydelsen att fiskets driftformer icke såsom flerstädes i utlandet utvecklats till att ersättas av fiskerederier med anställd personal utan kunnat bibehållas vid den beprövade ägandeformen i båtlag. Detta förhållande har påtagligt medverkat till det svenska fiskets konkurrenskraft i förhållande till fiskerinäringen inom de nationer med vilka det svenska fisket har att tävla om marknaderna. Denna goda verkan kommer med största sannolikhet att upphöra med därav följande olyckliga konsekvenser, därest icke lånemöjligheterna ur fiskerilånefonden hålles på en nivå som någorlunda motsvarar de föreliggande behoven, vilka närmare dokumenterats i det föregående.

Fiskeristyrelsen tillstyrker i anslutning till det anförda att jordbruksutskottet hemställer, att riksdagen måtte dels medgiva, att tills vidare från och med budgetåret 1954/55 ett belopp av 3 000 000 kronor må av Kungl. Maj:ts årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden, dels till Fiskerilånefonden å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Slutligen har *Sveriges fiskares riksförbund* i yttrande den 14 februari 1955 anfört bland annat följande.

Möjligheterna att ur fiskerilånefonden erhålla lån för anskaffande av fiskebåtar jämte utrustning och fiskeredskap har varit och är fortfarande av mycket stor betydelse för det svenska fisket. Fiskeflottan kräver stora kapitalinvesteringar. Det kan nämnas, att ett modernt och tekniskt välutrustat fiskefartyg för närvarande betingar en anskaffningskostnad överstigande 300 000 kronor, varför fiskarna är hänvisade att lånevägen finansiera sina båtköp. Såsom ofta framhållits har lånemöjligheterna genom fiskerilånefonden bidragit till att det svenska fisket kunnat utvecklas på sätt som skett och att fiskefartygen kunnat stanna i fiskarnas ägo. Den hjälp till självhjälp som denna låneform alltså utgör är omistlig, om det svenska fisket skall kunna följa med i den pågående utvecklingen mot större och mera sjövärdiga båtar. Detta är i sin tur en grundförutsättning, dels för att svenskt fiske skall kunna hävda sig i den alltmer hårdnande internationella konkurrensen och dels för att fisket skall kunna bedrivas i full utsträckning och särskilt då på alltmer avlägsna fiskevatten. Såsom exempel på hur investeringsproblemet i detta avseende lösts i andra länder kan i sammanhanget nämnas, att brittiska regeringen fått bemyndigande att till landets fiskare utlämna dels fördelaktiga lån intill 55 % av ett nybyggt fartygs värde och dels statliga bidrag utan återbetalningsskyldighet med 30 % av samma värde. En engelsk fiskare, som beställer nytt fartyg, behöver alltså själv anskaffa endast 15 % av erforderligt belopp.

Under årens lopp har bestämmelserna för utlämnande av lån anpassats efter utvecklingen så till vida, att höjningar av maximibeloppen skett i viss utsträckning. Dock har icke alltid motsvarande höjning skett, vare sig av de årliga kapitaltillskotten till fonden eller av den årliga utlåningsvolymen. Vid 1953 års riksdag höjdes maximibeloppen för lån från 60 000 kronor till 120 000 kronor, vilket uppskattades av fiskarna, som beräknade att härigenom kunna erhålla lättnader i fråga om finansiering av behövliga båtinköp. Tyvärr har bristen på medel icke motsvarat dessa förväntningar. Den snäva gränsen för den samlade årliga utlåningen har inneburit, att

endast en mindre del av de sökta lånen kunnat beviljas. Såsom exempel härpå kan nämnas, att i Göteborgs och Bohus län uppgick de sökta lånen under det sista året till sammanlagt 4 073 958 kronor, av vilket endast en mindre del, eller 1 283 800 kronor, kunnat beviljas. Enligt erhållna uppgifter föreligger samma förhållande i övriga län.

Förbundets styrelse har vid sin behandling av frågan beslutat att instämma i vad som anförts i motionerna och vill dessutom framhålla, att vederbörande låneförmedlare, nämligen hushållningssällskap och landsting, helt ansvarar för de lån som utlämnas ur fonden, varför några risker eller förluster icke är att befara.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker förbundet livligt föreliggande motioner och förslår dessutom, att utskottet hos riksdagen hemställer, att ett belopp av 3 000 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden.

Utskottet. För innevarande budgetår har det belopp, som årligen må utlånas från fiskerilånefonden, fastställts till 2 000 000 kronor. Med hänsyn härtill och då för nämnda budgetår ett belopp av omkring 1 300 000 kronor beräknats bli disponibelt i fonden har 1954 års riksdag anvisat ett investeringsanslag av 700 000 kronor för ändamålet.

I motionerna I: 80 och II: 105 har yrkats, att till fiskerilånefonden å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1954/55 skall anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. Såsom motivering härför har i motionerna anförts, att bortfallet av investeringsavgift för nybyggnad och modernisering av fiskefartyg fr. o. m. den 1 januari 1954 samt ökningen av lånemaximum från 60 000 till 120 000 kronor enligt beslut vid 1953 års riksdag medfört ett stegrat lånebehov. Enligt fiskeristyrelsens beräkningar har under år 1954 till styrelsen inkommit tillstyrkta låneansökningar till ett sammanlagt belopp av 3 825 000 kronor, medan endast 2 000 000 kronor stått till förfogande. Mot denna bakgrund har motionärerna ansett det beklagligt, att brist på medel i fonden skall stå hindrande i vägen för den rationalisering och utbyggnad av fiskeflottan, som är av behovet påkallad.

Med anledning av det anförda vill utskottet erinra om att utskottet vid behandlingen i föl av spørsmålet om det årliga utlåningsbeloppet från fiskerilånefonden och det med hänsyn härtill erforderliga kapitaltillskottet såsom sin ståndpunkt framhöll, att frågan härom icke borde upptagas, förrän någon erfarenhet vunnits av den vid 1953 års riksdag beslutade ändringen i lånebestämmelserna. I betraktande av att lånefrekvensen under år 1954, bl. a. på grund av onormalt antal förlisningar, starkt ökat och då det uppenbarligen är önskvärt att effekten av den nyssnämnda ändringen i lånebestämmelserna ej skall hämmas i brist på medel, anser utskottet det vara nödvändigt att ytterligare medel ställes till förfogande. Utskottet finner sig därför böra biträda yrkandet i motionerna I: 80 och II: 105. Yrkandet torde även innefatta att utlåningsramen tillika bör höjas till 3 000 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 80 och II:

1) medgiva att tills vidare från och med budgetåret 1954/55 ett belopp av 3 000 000 kronor må av Kungl. Maj:t årligen disponeras för lån från fiskerilånefonden; samt

2) till *Fiskerilånefonden* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1954/55 under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder, anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 22 februari 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Nord, Jon Jonsson, Sundberg, Hansson, Eskilsson, Bror Nilsson, Mossberger, Franzén och William Ohlsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyssna, Hæggbloom, Antby, Jonsson i Strömsund, Ekdahl, Svensson i Vä, Rimås, Arweson och Johansson i Öckerö.

Reservation

av herrar *Anderberg, Jon Jonsson, Mossberger, Gustafson* i Dädesjö, *Andersson* i Hyssna och *Jonsson* i Strömsund, vilka ansett att utskottet bort avstyrka bifall till motionerna I: 80 och II: 105 och att därför

dels tredje stycket av utskottets utlåtande på s. 4 bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening har beaktansvärda skäl anförts till stöd för motionärernas hemställan. Med hänsyn till den begränsning av investeringsverksamheten, som f. n. måste iakttagas på alla områden, anser sig utskottet emellertid icke böra biträda motionärernas förslag.»

dels ock att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att motionerna I: 80 och II: 105 icke må av riksdagen bifallas.»